

Η Μέθοδος της Φυσικής Καλλιέργειας στη Λέσβο

Με βάση την εμπειρία και τη τεχνογνωσία του Κέντρου Φυσικής Καλλιέργειας το οποίο εδρεύει στην Έδεσσα (<http://www.naturalfarming.eu>) υπό την διεύθυνση του κ. Παναγιώτη Μανίκη, γίνεται προσπάθεια – στο νησί της Λέσβου – να δημιουργηθεί ένας αστικός λαχανόκηπος και να αναδασωθεί μια δασική περιοχή με την χρήση της μεθόδου της φυσικής καλλιέργειας του Masanobu Fukuoka http://en.wikipedia.org/wiki/Masanobu_Fukuoka. Στόχος αυτής της προσπάθειας είναι η υιοθέτηση ενός ήπιου μοντέλου γεωργικής ανάπτυξης, το οποίο θα σέβεται τη φύση και θα δημιουργεί νησιδες αλληλεγγύης και συνεργασίας.

Τι μένει να γίνει

Τυπικά, το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Βορείου Αιγαίου έχει την ευθύνη του λειτουργίας του λαχανόκηπου και της δασικής περιοχής. **Όμως, αυτό που πρακτικά θα πρέπει να συμβεί είναι να δημιουργηθεί μια ανοιχτή σε κάθε ενδιαφερόμενο Ομάδα από ενεργούς πολίτες (κυρίως από αυτούς που συμμετείχαν στο αρχικό στάδιο του εγχειρήματος), είτε σαν άτομα είτε σαν μέλη Εθελοντικών Οργανώσεων και όσους άλλους θελήσουν, η οποία θα αναλάβει την διαχείριση του όλου εγχειρήματος (π.χ. να παρακολουθεί την εξέλιξη των δράσεων, να επέμβει όπου χρειάζεται, να ξανακάνει και άλλες σπορές σβόλων, να ενημερώνει τους κατοίκους της περιοχής, κτλ).**

Οι πρώτες ενδείξεις είναι ενθαρρυντικές αφού έχουν φυτρώσει αρκετοί σπόροι και στις δυο περιοχές. Έχει ήδη δημιουργηθεί ένα group στο Internet με την επωνυμία «Φυσική Καλλιέργεια στη Λέσβο».

Θα πρέπει να γίνει ενδεχομένως και κάποιο Ιστολόγιο και μια e-mail list (για όσους δεν συμμετέχουν στο group του Facebook) αλλά και μία λίστα τηλεφωνική για όσους δεν έχουν σύνδεση με Internet. Για τις τελικές αποφάσεις προτείνεται να γίνει μια συνάντηση που θα συζητηθούν λεπτομέρειες και θα αναλάβει ο καθένας να βοηθήσει όπου μπορεί.

Επίσης προγραμματίζεται μια νέα επίσκεψη του κ. Μανίκη την Άνοιξη αλλά και αποστολή σβόλων με δασικούς σπόρους που θα ξαναριχτούν στη δασική περιοχή για να ενισχυθεί η αρχική σπορά.

Η μέθοδος που ακολουθήθηκε :

Το Μίγμα

Προμηθευτήκαμε αργιλόχωμα από το Πολιχνίτο, το οποίο στη συνέχεια κοσκινίστηκε καλά. Το κοσκινισμένο αργιλόχωμα ανακατεύτηκε με το μίγμα σπόρων (ξεχωριστά οι σπόροι του λαχανόκηπου από τους δασικούς) και στη συνέχεια μπήκε σε μπετονιέρα όπου προσθέταμε νερό. Η αναλογία ήταν:

- 3 κουβάδες χώμα
- 400 γραμμάρια σπόροι
- 1/3 του κουβά νερό

Όσον αφορά τους σπόρους, προμηθευτήκαμε τους δασικούς από τη Διεύθυνση Δασών Λέσβου ενώ εκείνους του λαχανόκηπου είτε μας τους έφερε ο κ. Μανίκης από Β. Ελλάδα, είτε τους προμηθευτήκαμε από το εμπόριο από Μυτιλήνη. Τα είδη που χρησιμοποιήσαμε ήταν:

- Σπόροι δασικοί
Σοχόρα, κυπαρίσσι γλαύκο, λιγούστρο, γαύρος ανατολικός, κουκουναριά, κουτσουπιά, τραχεία πεύκη, κυπαρίσσι ορθόκλαδο, κυπαρίσσι πλαγιόκλαδο, ψευδακακία, πικροδάφνη, χαρουπιά, ακακία κυανόφυλλη.

- **Σπόροι λαχανόκηπου**

Παντζάρι, σέσκουλο, ραδίκι, σπανάκι, αρακάς, κτηνοτροφικά κουκιά, κτηνοτροφικά μπιζέλια, κτηνοτροφικά ρεβίθια, κριθάρι, σίκαλη, βίκος, μηδική, τριφύλλι Αλεξανδρινό, κичώριο, σέσκουλο, ρόκα, αγριολάχανο.

Η ετοιμασία των σβόλων

Μόλις ετοιμαζότανε το μίγμα στη μπετονιέρα, το κάναμε μεγάλα κομμάτια και το χτυπάγαμε με τα χέρια πάνω σε ξύλινο πάγκο για να φύγει ο αέρας και να γίνει συμπαγές. Στη συνέχεια, για τους δασικούς σβόλους, το πλάθαμε προσεκτικά σε μακρόστενους κυλίνδρους, οι οποίοι μετά κοβόντουσαν σε φέτες, είτε με μαχαίρι, είτε με ιδιοκατασκευή (ξύλινο πλαίσιο με «χορδές» από λεπτό σύρμα). Μετά τα κομμάτια τα τοποθετούσαμε σε ελαιόδουχτα για να ξεραθούνε στον ήλιο μερικές ώρες. Για τους σβόλους λαχανόκηπου, η μόνη διαφορά εκτός από το μίγμα βέβαια, ήταν το πλάσιμο με το χέρι σε μικρά σφαιρίδια (όπως οι μπίλιες του παιχνιδιού), τα οποία και αυτά ξεραίνονταν στον ήλιο πριν τη χρήση.

Όταν ολοκληρώθηκε η ξήρανση, τους μεταφέραμε μέσα σε σακιά στη περιοχή της δασικής περιοχής και του λαχανόκηπου αντίστοιχα.

Πως ξεκίνησε το εγχείρημα

Τυχαία βρέθηκε στο διαδίκτυο, υλικό σχετικό με τη «φυσική καλλιέργεια»

Ακολούθησε τηλεφωνική επικοινωνία με τον κ. Μανίκη και επίσκεψη στο Κέντρο Φυσικής Καλλιέργειας στο Εκκλησοχώρι Έδεσσας <http://www.naturalfarming.eu>. Η ευκαιρία συνεργασίας δόθηκε χάρις στην υλοποίηση δύο ευρωπαϊκών έργων από το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Βορείου Αιγαίου, το ένα σχετικά με τη προστασία δασών από το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής (Climadapt) και το άλλο με τη προώθηση της καινοτομίας στη γεωργία, στα νησιά της Μεσογείου (Agrisles). Έτσι με πόρους από αυτά τα έργα χρηματοδοτήθηκαν δύο πιλοτικές δράσεις, βασισμένες στη φυσική καλλιέργεια.

Ποιοί, Πότε και Που

Ξεκινήσαμε τέλη Σεπτεμβρίου 2001, με τη περιήφραξη των παραπάνω περιοχών, από τις εθελοντικές οργανώσεις Aeolistas, το Σύνδεσμο Εφένδρων Καταδρομένων Λέσβου και το Σωματείο Εθελοντών Πυροσβεστών Λέσβου και ακολούθησε η προετοιμασία των ειδικών σβόλων στο Φυτώριο της Διεύθυνσης Δασών Λέσβου στα Βασιλικά Πολιχνίτου. Αξίζει να σημειωθεί η συμμετοχή στο σχετικό βιωματικό σεμινάριο, μαθητών και εκπαιδευτικών από τα σχολεία των Ν. Κυδωνιών, των Παμφίλων Θερμής και του ΚΠΕ Ασωμάτου. Ακολούθησε η υλοποίηση των πιλοτικών δράσεων:

- **Δημιουργία αστικού λαχανόκηπου**, στη περιοχή έξω από το Κάστρο Μυτιλήνης (απέναντι από τη θέση «Φυκιοότρυπα»), περίπου ενός στρέμματος. Στις 7 Οκτωβρίου έγινε με ενεργή συμμετοχή δεκάδων εθελοντών, η ρίψη σβόλων από αργιλόχωμα και σπόρους λαχανικών. Παράλληλα υλοποιήθηκε σχετικό σεμινάριο φυσικής καλλιέργειας από τον υπεύθυνο του Κέντρου Φυσικής Καλλιέργειας κ. Παναγιώτη Μανίκη. Είχε προηγηθεί επιφανειακό σκάψιμο και «σαμαράκια» στην επιλεγμένη περιοχή.
- **Δημιουργία δασικής περιοχής**, στις Νέες Κυδωνίες Λέσβου, έκτασης περίπου 15 στρεμμάτων μεταξύ του αποκαταστημένου ΧΑΔΑ, του γηπέδου και του κοιμητηρίου. Στις 8 Οκτωβρίου έγινε η ρίψη σβόλων από αργιλόχωμα και σπόρους θάμνων και δένδρων, με τη συμμετοχή εθελοντών και μαθητών σχολείων της περιοχής. Σημειώνεται ότι δεν προηγήθηκε καμία επεξεργασία ή καθαρισμός του εδάφους, ούτε πότισμα.

Για την επιτυχή διοργάνωση, χρειάστηκε η άψογη συνεργασία των αρμόδιων Υπηρεσιών (του Περιφερειακού Ταμείου Ανάπτυξης Βορείου Αιγαίου, της Δημοτικής Αρχής Λέσβου, της

Διεύθυνση Δασών Λέσβου, του Προέδρου του Τοπικού Συμβουλίου Ν. Κυδωνιών & των τριών Διευθύνσεων Αρχαιοτήτων) και βέβαια η προσωπική εργασία εθελοντικών οργανώσεων, καθώς και πολιτών του νησιού. **Σημειωτέον ότι το Κέντρο Φυσικής Καλλιέργειας από την Έδεσσα προσέφερε αφιλοκεδώς τη τεχνογνωσία και την εφαρμογή, ενώ εκτός του κ. Παναγιώτη Μανίκη, συμμετείχαν στις εργασίες εθελοντές του Κέντρου από τη Γαλλία, την Ισπανία, την Ιταλία και τη Χιλή.**